

Podborský, Vladimír

Pětašedesátiny Karla Valocha

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1985, vol. 34, iss. E30, pp. 170-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109744>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

od Karpat do sféry převorské kultury v Polsku se zabýval I. Peškař při zpracování moravských nálezů spon. Prezentoval více názorů o počátku výskytu podvázaných spon (kolísají od doby tzv. markomanských válek do doby okolo r. 200), pokud jde o dobu hlavního výskytu a jejich přezívání neodlišuje se od mínění M. Lamiové-Schmiedlové. Z velkého počtu více než 110 moravských nálezů podvázaných spon podařilo se mu při využití nálezových celků alespoň naznačit užší časové postavení některých dokladů, nicméně opětovně musel konstatovat, že obecně je dosud nemožné tyto spony datovat na Moravě úžeji než do širokého rozmezí jdoucího od počátku III. do pokročilého IV. století. (PEŠKAŘ 1972, 108—112).

Také sponu s podvázanou nožkou nalezenou před jeskyní Kůlna nelze úžeji datovat. I když k ní nenacházíme ve všech třech citovaných pracích přímou analogii, je zřejmé, že patří k řidším největším exemplářům těchto spon nalezeným na území Československa. K méně často se vyskytujícím rysům patří podle Peškařova zpracování i plochý páskovitý lučik stejně jako použití příčných rýh při výzdobě nožky (PEŠKAŘ 1972, 110, 111, tab. 25:8, 9). Podobný silný plochý lučik má spona ze Želče v Čechách, která má též lučik lehce zúžený směrem k nožce a na nožce rytou výzdobu, byť odlišnou; příčné žlábký na počátku nožky u lučiku má zase jiný český nálezy, spona z hrobu ve Svojsicích na Kolínsku (SVOBODA 1948, 117n., obr. 20:9, 10). B. Svoboda byl nakloněn spatřovat ve tvaru lučiku, který se pozvolna úží směrem k nožce, prvek příznačný pro pokročilý stupeň vývoje těchto spon (SVOBODA 1948, 118). Zdá se však přece jen, že tato forma lučiku mnohem lépe odpovídá situaci v III. století n. l. Snad by nebylo docela marné shledávat u ní v tomto ohledu určitou dílčí spojitost se zvláštní lokální skupinou jednodílných spon s přihrocenou nožkou, jejíž používání se ve III. století omezovalo na Moravu a přilehlé části Slovenska a Polska.

R. M. Perníčka

LITERATURA

- KŘÍŽ, M. 1889: Kůlna a Kostelík, Brno 1889.
 LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ, M. 1961: Spony z doby římské na Slovensku, Nitra 1961.
 PEŠKAŘ, I. 1972: Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren, Praha 1972.
 SVOBODA, B. 1948: Čechy a římské impérium, Praha 1948.
 VALOCH, K. 1980: Předběžná komplexní zpráva o výzkumu jeskyně Kůlny u Sloupu (okr. Blansko) za léta 1961—1976. Přehled výzkumů 1977, AÚ ČSAV Brno 1980, s. 11—22.

FUND EINER RÖMERZEITLICHEN FIBEL BEI DER HÖHLE KŮLNA (KR. BLANSKO)

Die Höhle Kůlna unweit von der Gemeinde Sloup ist schon gegen Ende des XIX. Jahrhunderts eine wohlbekannte altsteinzeitliche Fundstelle geworden (KŘÍŽ 1889). Seit dem Jahre 1961 führte das Mährische Museum in Brno neuere Ausgrabungen durch (Valoch 1980). Als in den Jahren 1975 und 1976 die oberflächlichen Schichten vor der Höhle untersucht wurden, gelang es zahlreiche prähistorische und protohistorische Fundgegenstände gewinnen, unter welchen kam ein isolierter Fund einer Bronzefibel aus der jüngeren römischen Kaiserzeit vor.

Es handelt sich um eine eingliedrige Variante des Typs Almgren 158 mit schmalem umgeschlagenem Fuß, die eine kurze Spirale mit oberer Sehne hat (Abb. 6, Taf. XXI:1). Sie gehört zu den größten Fibeln mit umgeschlagenem Fuß, welche im Gebiet der Tschechoslowakei gefunden wurden, hat jedoch unter ihnen kein direktes Gegenstück. Mit Rücksicht auf den massiven bandförmigen Bügel, welcher sich in Richtung zum Fuß allmählich verengt, ist nicht ausgeschlossen, daß wir diese Fibel vielleicht in das III. Jahrhundert datieren können.